

werkblad Dwingelderveld

In het zuidwesten van Drenthe ligt het Dwingelderveld. Het is het grootste natte heidegebied van West-Europa. Behalve uit heide bestaat het uit bos. Dat bos is aangeplant op de zandverstuivingen. Op de heide lopen twee schaapskuddes. De schapen houden de heide in stand doordat ze de zaailingen (de heel jonge boompjes) wegvreten. Anders zou ook de heide langzamerhand veranderen in bos.

Het Dwingelderveld ligt op het Drents Plateau. Een plateau is een vlak gebied dat hoger ligt dan zijn omgeving. In de voorlaatste ijstijd was het Drents Plateau met een ijskap overdekt. Het ijs heeft op het plateau *keileem* afgezet. Dat is een grondsoort die moeilijk water doorlaat. Daardoor ontstonden er op de lagere delen van het Dwingelderveld ondiepe meertjes: *vennen*.

In en om de vennen en in de vochtige heide groeien bijzondere planten. En die bijzondere planten trekken weer bijzondere vlinders aan, omdat deze vlinders juist op die plantensoorten hun eitjes afzetten. Doordat er de vorige eeuw in Nederland veel heide ontgonnen is, zijn sommige karakteristieke heidesoorten (en daarmee de bijbehorende vlinders!) zeldzaam geworden.

In het Dwingelderveld leven drie soorten slangen: de ringslang, de gladde slang en de adder. De adder is een gifslang. Je kunt hem herkennen aan zijn zigzagtekening. Andere reptielen van het Dwingelderveld zijn de zandhagedis en de levendbarende hagedis. Als een hagedis bij zijn staart wordt gepakt, dan stoot hij hem bliksemsnel af en weet zo vaak te ontsnappen. De staart groeit gewoon weer aan. (Het zou soms wel handig zijn als wij hetzelfde konden met een arm!)

Vragen & Opdrachten

Gebruik zo nodig een atlas en een Nederlands woordenboek.

1. Wat maakt het Dwingelderveld zo bijzonder?

(Kies het beste antwoord!)

- Je kunt er schaapskuddes zien.
- Er is een groot, vochtig heideveld.
- Er leven gifslangen.
- Er leven verschillende soorten hagedissen.

2. Waarom leven er in het Dwingelderveld heel zeldzame vlinders?

- Er groeien heel veel verschillende soorten planten.
- De vlinders hebben er geen natuurlijke vijanden.
- De vlinders zijn er wettelijk beschermd.
- De planten waarop zij leven zijn zeldzaam.

3. Dwingelderzand en Lheederzand

Het Dwingelderzand en het Lheederzand zijn delen van het Dwingelderveld. Het zijn nu bosgebieden. Wat waren het vroeger?

- bossen
- heiden
- veenmoerassen
- zandverstuivingen

4. Schaapskuddes

In het Dwingelderveld lopen twee schaapskuddes. Wat is hun belangrijkste functie?

- Ze houden de heide kaal.
- Ze houden de schaapherders warm.
- Ze geven wol.
- Ze vormen een toeristische trekpleister.

5. Wat is veen?

- natte heide
- droog gebladerte
- grond die bestaat uit halfvergane planten
- een zacht soort steenkool

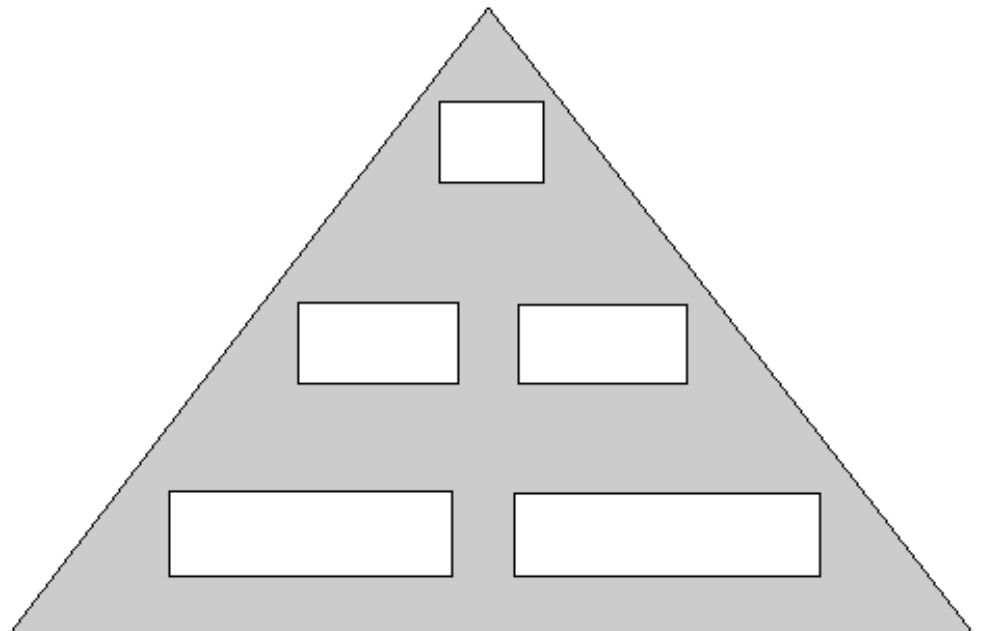
6. Reptiel

Slangen en hagedissen behoren tot de reptielen. Wat is een reptiel eigenlijk?

.....
.....
.....

7. Voedselpiramide

Een voedselpiramide is een driehoekig figuur dat aangeeft welk dier wat eet. Bovenaan staat de *toppredator*. Dat is een roofdier dat zelf geen vijanden heeft. In de vakjes op de rij eronder komen de belangrijkste prooidieren van die toppredator.

Opdracht. Maak een eenvoudige voedselpiramide van het Dwingelderveld. Zet in het goede vakje: 'planten', 'konijn', 'muis', 'insecten+zaden' en 'vos'.

8. Topodetective

Het Dwingelderveld ligt in Zuidwest-Drenthe. Bij welke plaats ligt het in de buurt?

- Assen
- Emmen
- Coevorden
- Hoogeveen

9. Leem

In de bodem van het Dwingelderveld zit leem. Deze grondsoort laat moeilijk water door. In de prehistorie en de middeleeuwen (en soms nog wel!) werd leem veel gebruikt als bouw materiaal. Waarvoor werd/wordt dit bouw materiaal gebruikt?

.....
.....

10. De Taalmakerij: synoniemen

Als een hagedis bij zijn staart wordt gepakt, dan stoot hij hem bliksemsnel af.

Bliksemsnel betekent 'erg snel'. Een ander woord voor *bliksemsnel* is *pijlsnel*.

Hieronder staan 12 bijvoeglijke naamwoorden. Ze bestaan uit twee delen en het eerste deel betekent 'erg, super'.

Opdracht. Zet achter elk woord het synoniem. Voor het eerste deel kun je kiezen uit: *aarde-*, *bloed-*, *brood-*, *ijzer-*, *kers-*, *klets-*, *kurk-*, *olie-*, *spijker-*, *steen-* en *stapel-*. Het tweede deel blijft hetzelfde, zoals bij *bliksemsnel* en *pijlsnel*.

woord	synoniem	woord	synoniem
bliksemsnel	<i>pijlsnel</i>	kakelvers
aartsdom	keihard
beresterk	knettergek
drijfnat	pikdonker
gortdroog	schatrijk
graatmager	snikheet

11. Extra. De Taalmakerij: antoniemen

Nu moet je geen synoniemen invullen, maar *antoniemen*. Dus niet een woord met dezelfde betekenis, maar een woord met een tegengestelde betekenis.

Bij opdracht 10 hadden de twee synoniemen steeds hetzelfde tweede deel. Nu is ook het tweede deel anders. Voorbeeld: *peperduur* en *spotgoedkoop*.

Voor het eerste deel van het woord kun je kiezen uit:

bloed-, *boter-*, *ijs-*, *kern-*, *lood-*, *modder-*, *mors-*, *piep-* (2x), *schat-* en *stom-*.

woord	antoniem	woord	antoniem
peperduur	<i>spotgoedkoop</i>	spuuglelijk
broodmager	stikheet
broodnuchter	stokoud
doodziek	straatarm
keihard	supergroot
springlevend	vederlicht

De antwoorden vind je hier: <http://www.surfspin.nl/herder.html>.